

Aan de Raad van de gemeente Nederweert

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van Nederweert

Betreft: antwoorden van college op vragen D66 (18 april 2023) ingevolge artikel 35 van het Reglement van Orde, inzake het principestandpunt voor de locatie Wetering 7 (kenmerk UIT-23-37921)

Per email / 14-juni-2023

Geachte raadsleden, geacht college,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de antwoorden van het college van Gemeente Nederweert op de vragen die D66 op 18 april 2023 heeft gesteld ingevolge artikel 35 van het Reglement van Orde, inzake het principestandpunt voor de locatie Wetering 7 (kenmerk UIT-23-37921).

Met name het antwoord op vraag 6 vinden wij teleurstellend en onvolledig. Gezien de problematiek binnen onze gemeentegrenzen op het gebied van luchtkwaliteit, vinden wij dat de inwoners van Nederweert recht hebben op een nadere toelichting op de keuzes die door de het college worden gemaakt. De beantwoording van de vragen van D66 is ook verontrustend omdat blijkt dat goedkeuringen op verzoeken om bouwvlakken te vergroten geen incident zijn maar op grotere schaal plaatsvinden. Wij vinden het ook verontrustend dat, in onze visie, de goedkeuringen marginaal zijn onderbouwd en als het ware routinematig, met pennenstreek en binnenskamers op het gemeentehuis plaatsvinden. Wij denken dat de goedkeuringen individueel en gezamenlijk een grote impact hebben op ons woon- en leefklimaat. Wij verzoeken Gemeente Nederweert dan ook om de principegoedkeuringen veel beter te onderbouwen en in een vroeg stadium in de openbaarheid te brengen. Voor wat Wetering 7 betreft, vragen wij Gemeente Nederweert een veel gedetailleerder antwoord te geven op de vraag van D66. We zullen hieronder toelichten waarom.

Vraag van D66 en het antwoord van het college

Voor de volledigheid herhalen we vraag 6 van D66:

6. In de Omgevingsvisie Buitengebied zoals vastgesteld door de raad is opgenomen dat voor ontwikkelingen bij intensieve veehouderij een significante verlaging van emissies van geur en fijnstof als uitgangspunt wordt gehanteerd (pag. 24) en dat uitgangspunt is de verkleining van de veestapel (pag. 25). Hoe ziet het college het besluit om in principe medewerking te verlenen in het licht van a) de opgave om de stikstof te verlagen en b) de uitgangspunten in de omgevingsvisie Buitengebied?

In het antwoord verwijst Gemeente Nederweert naar de Omgevingsvisie buitengebied. Gemeente Nederweert schrijft:

“In de omgevingsvisie staat:

Voor ontwikkelingen bij intensieve veehouderij wordt een significante verlaging van emissies van geur en fijn stof als uitgangspunt gehanteerd.

Voor ontwikkelingen die een aanpassing of uitbreiding van veestallen bij een intensieve veehouderij betekenen, wordt een significante verlaging van emissies geur en fijnstof als uitgangspunt gehanteerd. Naast sloop van overtollige bebouwing vormt een significante verlaging van emissies van geur en fijn stof bij een intensieve veehouderij een belangrijk onderwerp om de omgevingskwaliteit te verbeteren. Vanwege de overbelasting van geur en fijnstof op sommige locaties in de buurt van intensieve veehouderijen, geldt de significante verlaging van emissies geur en fijnstof als meest belangrijke voorwaarde voor de bouw van nieuwe stallen. Deze regeling werken we uit in het Omgevingsprogramma Luchtkwaliteit en Omgevingsplan Buitengebied. Ook hier is maatwerk mogelijk. In verschillende gevallen is de omvang van de emissie geur en fijn stof geen probleem of is verlaging van emissies niet goed haalbaar en kan de verbetering van de omgevingskwaliteit beter op een andere manier worden gerealiseerd. Daarvoor bieden we de mogelijkheid om van de regel af te wijken.

Uw Raad heeft op 9 februari 2021 daarnaast een amendement aangenomen, die verwerkt is in de Omgevingsvisie buitengebied, waarmee de volgende procesafspraken is toegevoegd: Om de afname van de veestapel te stimuleren spannen we ons in om agrarische bedrijven deel te laten nemen aan provinciale en landelijke regelingen."

Deze tekst uit de omgevingsvisie buitengebied is heel duidelijk met betrekking tot geur en fijnstof: "Voor ontwikkelingen bij intensieve veehouderij wordt een significante verlaging van emissies van geur en fijn stof als uitgangspunt gehanteerd". Iets verderop staat geschreven: "Naast sloop van overtollige bebouwing vormt een significante verlaging van emissies van geur en fijn stof bij een intensieve veehouderij een belangrijk onderwerp om de omgevingskwaliteit te verbeteren".

Daarnaast is het belangrijk te onderkennen dat bovenstaande uitspraak een uitwerking is van de op dezelfde bladzijde in de omgevingsvisie als volgt geformuleerde ambitie: "We streven naar een structurele verbetering van de gezondheidssituatie. Mede daarom hebben we het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend. Door ondertekening hebben we ons, samen met de andere partijen die het SLA ondertekend hebben, tot doel gesteld om in 2030 minimaal 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen te realiseren ten opzichte van 2016".

Geuremissie, ammoniak en fijnstof worden niet meegenomen bij principemedewerking

In het verdere antwoord van Gemeente Nederweert wordt geen woord meer gerept over geuremissie en fijnstof, ondanks de beleidsambitie van de gemeente om in 2030 een gezondheidswinst van minimaal 50% te behalen. Als argument om mee te werken aan de uitbreiding van het bouwblok wordt door het college geschreven: *"Het plan draagt op een positieve manier bij aan het scheiden van functies in het buitengebied en het opruimen van verouderde bebouwing en verharding. Daarnaast is een landschappelijke inpassing verplicht en een kwaliteitsbijdrage in de vorm van groen met een oppervlakte van circa 4500 m²."* In het licht van de hierboven aangehaalde ambitie van de gemeente met betrekking tot de gezondheidswinst kunnen wij dit argument niet anders kwalificeren als *greenwashing*. Het laat de impact op de grote onderwerpen van stikstof, ammoniakproblematiek, fijnstof en geur buiten beschouwing en lijdt de aandacht daarvan af.

Ter onderbouwing van de medewerking aan de bouwblokvergroting wordt door het college ook geschreven dat de initiatiefnemer een vergunning voor de Natuurbeschermingswet nodig heeft, waarvoor de Provincie Limburg het bevoegd gezag is. Deze vergunning ziet echter alleen toe op de ammoniakuitstoot in relatie tot Natura2000 gebieden, en niet op de luchtkwaliteit, en daarmee leefomgeving van de inwoners van Nederweert. Met deze verwijzing naar de vergunning voor de

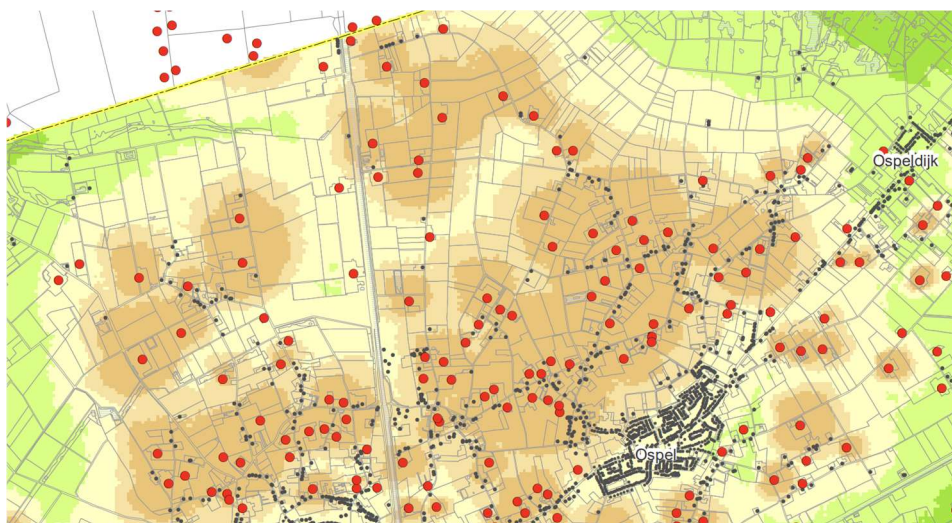
Natuurbeschermingswet lijkt het college te suggereren dat indien de vergunning bij de Provincie Limburg wordt verkregen, het wel goed zit met de uitstoot van ammoniak, geur en fijnstof.

Voor wat betreft Wetering 7 zou de gemeente zich er van af kunnen maken dat de richtinggevende uitspraak uit de omgevingsvisie over de vereiste significante afname van de emissie niet zou gelden voor rundveehouderijen en kunnen beweren dat deze grondgebonden zou zijn in plaats van behorende tot de intensieve veehouderij. Allereerst volgt dat niet uit een definitie in de omgevingsvisie voor intensieve veehouderij die de rundveehouderij ervan zou uitzonderen. In de tweede plaats zijn ook de varkens- en kippenhouderijen middels de verwijdering van mest grondgebonden. Aan de andere kant kent de rundveehouderij in heel zuidoost Nederland zeer hoge veebezettingen per hectare hetgeen mogelijk is door krachtvoer dat net zoals voor varkens en kippen afkomstig is uit bijvoorbeeld Brazilië. In de derde plaats moet de richtinggevende uitspraak gezien worden in de context van de ambitie van een gezondheidswinst van 50% in 2030. En de rundveehouderij is wat betreft ammoniak een grotere uitstoter dan de varkens en kippenondernemingen, die rechtstreeks op de gezondheid inwerkt in de vorm van verminderde longcapaciteit en indirect door de vorming van secundair fijnstof dat leidt tot allerlei nare gezondheidseffecten en verminderde levensverwachting.

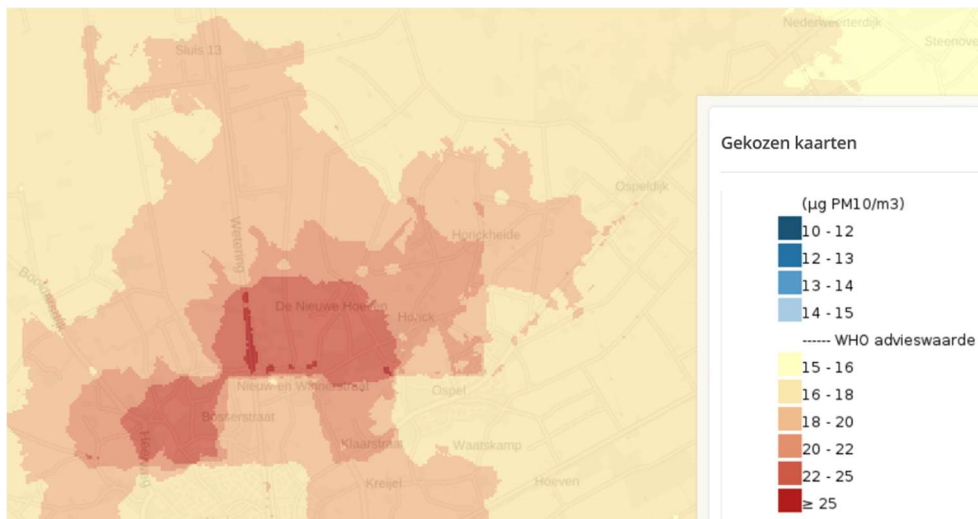
Nogmaals willen wij willen het college en de raad er op attenderen dat de vergunning voor de Natuurbeschermingswet alleen toeziet op de emissie van ammoniak, en dan ook nog specifiek in relatie met N2000-gebieden. De uitstoot van geur en fijnstof staat hier los van en valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. De gemeente is het bevoegd gezag voor de uitstoot van geur en fijnstof, en in die zin is het ook haar probleem. Zij is in staat om dit middels ruimtelijke ordening in goede banen te leiden. We vragen de gemeente dan ook zich niet achter wet- en regelgeving vanuit het rijk of de provincie te verschuilen. De gemeente heeft mede middels ruimtelijke ordening het gereedschap in handen iets aan het probleem van geur en fijnstof te doen.

De luchtkwaliteit in grote delen van Nederweert is van een belabberd niveau

De luchtkwaliteit is in grote delen van Nederweert een probleem. Onderstaand kaartje (kaartje 1) uit het in opdracht van Gemeente Nederweert uitgevoerde onderzoek naar de luchtkwaliteit geeft de geurproblematiek aan. Kaartje 2 uit de Atlas voor de Leefomgeving weerspiegelt de fijnstofproblematiek (PM10).

Kaartje 1: Geurhinder in Nederweert (Rapportage bij analyse steekproefbedrijven Omgevingsprogramma luchtkwaliteit Nederweert 25 november 2021)

Kaartje 2: Fijnstof (PM10) in Nederweert in 2020 (bron: www.atlasleefomgeving.nl)

We hoeven de gemeente waarschijnlijk niet te vertellen dat op de website van het RIVM kaarten staan waarop per kilometerhok of 500 meter hok, de concentraties PM10 en PM2,5 af te lezen zijn. (Zie: Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland, GCN en GDN, op de website <https://data.rivm.nl/apps/gcn/>). Het zal de gemeente bekend zijn dat de luchtkwaliteit in de gebieden rond de Booldersdijk en het buurtschap Horick tot de slechtste van Nederweert behoren (en daarmee tot de slechtste van Nederland). Toch worden daar of in de omgeving ervan bedrijfsuitbreidingen gestimuleerd middels instemmingen voor bouwblokvergrotingen.

Je zou verwachten dat Gemeente Nederweert in plaats van dingen op zijn beloop te laten en te verwijzen naar andere overheden, zelf alle zeilen bijzet om de luchtkwaliteit voor haar inwoners te verbeteren. Daarvoor zijn bovengenoemde afspraken gemaakt in de omgevingsvisie buitengebied die duidelijk vermelden dat, binnen de context van de ambitie 50 % gezondheidswinst in 2030, een significante verlaging van de geuremissie en fijnstofuitstoot als uitgangspunt wordt gehanteerd bij staluitbreidingen. Het principeakkoord voor de uitbreiding aan Wetering 7, maar ook aan Eindhovensebaan 16 en de overige instemmingen met bouwvlakvergrotingen, zijn dan ook onbegrijpelijk. Beide bedrijven liggen in de meest overbelaste gebieden van een reeds overbelaste gemeente.

Waarom wordt een significante vermindering van geuremissie en fijnstof niet meegenomen in de principe medewerking? En waarom wordt niet beargumenteerd of en in welke mate de principemedewerkingen de ambitie van 50% gezondheidswinst in 2030 minder haalbaar maken of op de lange baan schuiven?

In het antwoord van de gemeente verwachten wij dan ook een onderbouwing waarom men toch een principemedewerking afgeeft terwijl niet wordt aangetoond dat er significante verminderingen gaat plaatsvinden op het gebied van geuremissie en uitstoot van fijnstof. Sterker nog: voor de uitbreidingen aan de Eindhovensebaan 16 geldt zelfs een toename van ruim 35% voor de geuremissie, en een gelijkblijvende uitstoot van fijnstof, terwijl de nieuwste emissie reducerende technieken worden toegepast. Door mee te werken aan dit soort uitbreidingen wordt de uitstoot van geur en fijnstof niet significant verlaagd, maar bestendigd of zelfs vergroot!

Voor de uitbreiding van de melkveehouderij aan Wetering 7 geldt weliswaar geen geurnorm, maar alleen een afstandsnorm, maar dan is nog steeds niet aangetoond dat het vergroten van de veestapel leidt tot een significante afname van stank en fijnstof. Een uitbreiding van het aantal dieren van 696 naar 900 zal gepaard gaan met meer emissie van geur en fijnstof. De uitbreiding zal ook het ammoniakprobleem bestendigen. Het feit dat er een afstandsnorm geldt neemt niet weg dat hetgeen in de omgevingsvisie buitengebied is opgenomen geldig blijft; namelijk een significante afname van de emissie van geur en fijnstof bij staluitbreidingen. En zolang dat niet gebeurt zou de gemeente geen medewerking moeten verlenen. Wij zijn dan ook uitermate verbaasd dat Gemeente Nederweert ten behoeve van Wetering 7 een principemedewerking verleent, terwijl door de aanvrager geen cijfers met betrekking tot geuremissie en fijnstofuitstoot en de haalbaarheid van vereiste aanzienlijke stikstofreducties zijn overlegd. Hoe kan de gemeente in dat geval toetsen aan het in de omgevingsvisie buitengebied genoemde uitgangspunt dat een significante verlaging van emissies van geur en fijn stof essentieel is bij uitbreidingen in de intensieve veehouderij? En aan de ambitie van een gezondheidswinst van 50% in 2030?

Meewerken aan principeverzoeken is onverantwoord: zowel uit het oogpunt van gezondheid als op het vlak van de gemeente financiën.

We zijn ons ervan bewust dat in de omgevingsvisie het volgende staat geschreven:

"In verschillende gevallen is de omvang van de emissie geur en fijn stof geen probleem of is verlaging van emissies niet goed haalbaar en kan de verbetering van de omgevingskwaliteit beter op een andere manier worden gerealiseerd. Daarvoor bieden we de mogelijkheid om van de regel af te wijken."

Gezien de overbelaste situatie waarin Nederweert zich momenteel bevindt, zoals het luchtkwaliteit rapport over Nederweert heeft aangetoond, kunnen we ons niet voorstellen dat de gemeente zich gaat beroepen op deze uitzonderingsmogelijkheid. Gemeente Nederweert is een reeds overbelaste gemeente met betrekking tot luchtvervuiling uit de intensieve veehouderij. Elke staluitbreiding die dit probleem verergert of bestendig zou hoe dan ook voorkomen moeten worden.

Wij hebben sterk de indruk dat Gemeente Nederweert in deze situatie(s) het individuele bedrijfseconomische belang van enkele veehouders laat prevaleren boven het publieke belang van de luchtkwaliteit, en daarmee de gezondheid en kwaliteit van de leefomgeving, van alle inwoners van Nederweert. De gemeente laat daarmee een taak liggen die tot het wezen van de overheid hoort. Gemeente Nederweert heeft de grote verantwoordelijkheid te zorgen voor de gezondheid van alle inwoners en neemt haar verantwoordelijkheid niet. Dat is laakbaar en gaat in tegen een goede ruimtelijke ordening. Het risico dat de gemeente Nederweert hiermee neemt is onverantwoord. Niet alleen op het gebied van de gezondheid van haar inwoners, maar ook op het vlak van de gemeentefinanciën. Een risico voor de gemeentefinanciën ontstaat als uiteindelijk onevenredig benadeelde burgers voor hun rechten opkomen en naar de rechter stappen. Dat kan leiden tot het uitbetalen van schadevergoedingen aan bewoners, en aan grote sommen geld aan agrariërs die gedwongen zullen worden hun bedrijven te stoppen of af te schalen. Een risico waarvan de gevolgen door de gemeente, maar uiteindelijk ook door de inwoners van Nederweert gedragen zullen moeten worden.

De Gemeente Nederweert moet zorgen voor een goede ruimtelijke ordening. Dat is haar taak en daar ligt ook haar bevoegdheid. Het meewerken aan staluitbreidingen door bouwvlakvergrotingen, waardoor emissie van geur, ammoniak en fijnstof toeneemt, worden bestendigd, waardoor gezondheidsverbetering naar achteren worden geschoven. Medewerking aan bouwvlakvergrotingen is geen verplichting waaraan de gemeente gebonden is. Integendeel, het tegengaan van

staluitbreidingen is een taboe. Wij roepen de gemeente op zich niet te verschuilen achter formele constructies en bedenksels, waardoor een papieren werkelijkheid ontstaat. De luchtkwaliteit in Nederweert is ontegenzeggelijk van een belabberd niveau en door niet akkoord te gaan met de bouwvlakvergrotingen wordt het probleem in ieder geval niet vergroot of bestendigd.

Tenslotte willen we erop wijzen dat door het verlenen van principe medewerkingen (tot goedkeuring), de inwoners, maar ook de gemeenteraad, bij ingrijpende ruimtelijke ontwikkelingen buiten beeld en invloedssfeer worden gehouden. Dit is een slechte zaak. We verwijzen daarbij graag naar een artikel in Binnenlands Bestuur waar wordt geschreven: *“Het college dat een initiatiefnemer met een principebesluit zekerheid wil geven (praktisch door zich er sterk voor te maken of juridisch door een toezegging te doen), zet participanten later in het proces op achterstand. Buiten hen om is een kader afgesproken, dat het verdere proces bepaalt. Dat zet het vertrouwen in het proces en in de gemeente op scherp.”* (<https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/nog-eens-de-willekeur-van-het-principebesluit>).

Oproep: College neem geen ongefundeerde beslissing bij principe besluit en zorg voor maximale onderbouwing en transparantie!

Wat wij kwalijk vinden is dat het college bij de boordeling van het principeverzoek alleen heeft gekeken naar zaken als functiescheiding, opruimen oude gebouwen en landschappelijke inpassing. En dat alleen maar voor de vorm. Het is eigenlijk niet meer dan een *greenwashing*. De gemeente schrijft in haar principegoedkeuring namelijk slechts een paar nietszeggende algemeenheden op: *“Het plan draagt op een positieve manier bij aan het scheiden van functies in het buitengebied en het opruimen van verouderde bebouwing en verharding. Daarnaast is een landschappelijke inpassing verplicht en een kwaliteitsbijdrage in de vorm van groen met een oppervlakte van circa 4500 m².”*. Aan de uitbreiding wordt alleen de voorwaarde verbonden dat er binnen een straal van 75 meter (i.p.v. 50 meter) geen burgerwoning mag liggen. Op geen enkele manier wordt getoetst aan de problematiek die in Nederweert urgent is en waarvoor de gemeente het bevoegd gezag is: geuremissie en fijnstof. Nogmaals, twee zaken waarvan de gemeente in haar Omgevingsvisie buitengebied vermeldt dat een significante verlaging daarvan bij staluitbreidingen als uitgangspunt wordt gehanteerd.

Wij menen dat gelet op de ernstige problematiek (die de gezondheid en het welbevinden van de inwoners van Nederweert aangaat) er geen argumenten vóór staluitbreidingen kunnen worden gegeven als deze niet worden gekoppeld aan de ambitie van 50% gezondheidswinst in 2030.

Wij willen Gemeente Nederweert dan ook vragen af te zien van een goedkeuring voor de bouwvlakvergrotingen aan Wetering 7, Eindhovensebaan 16 en andere bouwvlakvergrotingen met betrekking tot staluitbreidingen in Nederweert. Indien ze daartoe niet bereid is vragen wij de gemeente om nogmaals naar vraag 6 te kijken, en een antwoord voor haar inwoners te formuleren waarin gedetailleerd wordt onderbouwd waarom afgestapt wordt van de in de omgevingsvisie genoemde uitgangspunten rondom geuremissie en fijnstofuitstoot bij staluitbreidingen in de intensieve veehouderij. We roepen de gemeente op visie te tonen en maximale openheid te geven over de toekomst van staluitbreidingen, zodat inwoners weten wat hen te wachten staat waardoor ze kunnen beslissen of ze verdere stappen willen ondernemen om hun leefomgeving te verbeteren.

Natuurlijk Platform

Wellicht bent u al op de hoogte van Natuurlijk Platform, een beweging van mensen uit het Weerterland die zich inzet voor een duurzamere en gezondere leefomgeving voor ons allemaal. We zijn pas sinds kort van start gegaan, mede naar aanleiding van vragen van mensen over bedrijfsvergrotingen. U zult begrijpen dat deze mensen, gewone inwoners van Nederweert die er vaak al hun hele leven wonen, niet begrijpen dat er geen maat lijkt te staan op de groei van de (intensieve) agrarische sector en de rol van de gemeente daarbij. Sommigen van hen zijn radeloos. Als we vragen waarom ze zich niet uitspreken of voor hun rechten opkomen, zeggen ze dat ze bang zijn voor de consequenties. Niet alleen vanuit de overheid (wat als ik zelf een keer een vergunning nodig heb?), maar vooral vanuit de omgeving. Als je in Nederweert woont en tegen het uitdijen van de intensieve veehouderijen bent, wordt je al snel als lastpost gezien en is het niet zelden zo dat je het advies krijgt je heil elders te zoeken. Dit geeft inwoners een onveilig gevoel, draagt bij aan een sfeer van gevoelde intimidatie en zorgt ervoor dat ze hun mening voor zich houden en hun vertrouwen in de overheid verliezen. Wij hopen dat Gemeente Nederweert deze groeiende groep mensen niet uit het oog verliest. Natuurlijk Platform wil deze mensen niet alleen een luisterend oor bieden en bij elkaar brengen, maar middels dit soort brieven ook helpen helderheid te krijgen rondom zaken die hun leefomgeving aantasten.